

1913-10-23

AFSENDER

Gerhard Munthe

MODTAGER

Jens Ferdinand Willumsen

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Afsendersted:

Oslo (Norge)

Omtalte personer:

Henrik Ibsen

Kunstnerforbundet (Galleri i Oslo)

Johan Sebastian Welhaven

Arkivplacering:

J.F. Willumsens Museum

Arkivkasse: A/II/4 - M

DOKUMENTINDHOLD

Gerhard Munthe holder en tale til Willumsen under Kunstnerforbundets fest i Oslo d. 23/10-1913. Talen er evt. efterfølgende sendt eller givet til Willumsen.

TRANSSKRIFTION

Kunstnerforbundets Fest (Kristiania 23 Oct. 1913)

Kjære Willumsen. Der er allerede i de Par dage De har været her i Norge, blevet sagt meget forstandigt og vakkert om Dem i vor Presse. De er formelig blit forstaaet, og det er blot et Par Prædikater, som jeg – ikke alene for Deres Skyld vil kritisere.

Naturligvis er De kaldt "den radikale". Javist er De[t] vel radikal, De vil jo noget Eget; men ser man den Grund De bygger paa – netop i Modsætning til de fleste andre, kunde man ligegodt fremhæve dem som Konservativ. Saa længe er ogsaa Ordet Radikal udnyttet, til vi nu helst tænker paa en Gruppe, en Klump Mennesker – ikke paa en Enkeltpersonlighed, naar dette Ord nævnes. Men til Trøst er De da ogsaa kaldt "den ensomme". Ligesaa lidt som den der vil noget anderledes end andre er radikal – for at være radikal, er han ensom af Passion, men det er jo Yrket som, fører det med sig, - for en Kunstner som for en Videnskabsmand eller hvemsomhelst, der tænker paa nye Ting. Som vi ved, er det Ibsen som her i Norge har sagt, at "den er stærkest som er mest alene". Dette er kanske for ofte citert, kanske ogsaa mange tænker sig Ibsen vandrende om i et eget Nirvana – hærdende sig videre i Ensomhed. Jeg mindes ham vel, - men fra Selskabslivet og i fuld Gala. For mig er disse to Egenskaber, som sikkert gaar for to steile Ord og ment som to Træffere, ikke andet end Huller i Skiven fra forrige Gang. Men ingen tvivler jo paa at de er godt ment, og der kan da blot være

ment, at De sætter Kunst og Arbeide over alt andet.

Som et skinnende Tog – en "ver sacra" – gaar Kunsten igjennem Historien. Gaar vi i Museerne og ser Resultaterne, ser det saa enkelt ud det Hele. Det er jo blot at slutte sig til Toget, - som altid er i Fremmarch. De har ogsaa hørt Larmen fra det glade Tog – slig det nu passerer, og sikkert har mange sagt Dem: "Klyv ikke der i Fjeld og Ur og forvild dem ikke ud over Markerne. Her ligger Veien og Rydningsmændene arbeider der forud". Men De har længst forstaaet, at der er ingen Vei i Kunst, intet Fællesmaal – ingen Fællesudvikling.

Naar Menneskene i hver eneste Avis læser om Opfindelser, Forbedringer og Udvikling paa saa mange Omraader, saa falder det kanske svært at tro, at dette ikke gjælder i Alting.

At ikke blot det Tekniske, men ogsaa Menneskenes Evner - ja Mennesket vandrer mod stadig større Fuldkommenhed. Paa denne Udviklingslære og paa den sikre Forvisning om at der findes gode Veie, - og en rigtig Vei som fører til et Maal, er jo alt vort Stræb, al vor Strid bygget - i al Politik, af de som kæmper for Samfundet og mere af de som kæmper mod det. Derfor gaar ogsaa denne Overbevisning - at vi udvikler os - tvertigjennem al Verdens Nederdrægtighed og Dumhed - Bakke op og Bakke ned, og fra Perm til Perm i al Verdenshistorie, og ikke heller har jeg fundet det mindste Stykke Kunsthistorie, som ikke - rent selvfølgelig forudsætter tro paa Kunstens Udvikling.

Willumsen kan ifølge sin hele Optræden ikke tro paa andet end Individet i Kunst. Kunstneren som fritstaaende Enkeltindivid og Kunstværket som løsreven Foreteelse. Her ser han Styrken i Kunst. Han har den instinktive Skræk for at ligne andre, og han tror ikke paa, har heller ikke Tid til at gaa i Følge. Hvem ser ikke et Kunstværks Levedygtighed i at det er noget for sig? Men Willumsen hører til dem som ser dette særlig tydelig. Og det falder ham naturlig, fordi han ikke har større Tanker om det som vor Tid tænker, end om alle de Strømhvirvler, han ser bag sig. Han tror at alle Tider "er" vor Tid, og dernæst, at hver enkelt Kunstner har at søge sig og Sit. Det er dette Willumsen gjør af al sin Evne - ikke som Radikaler, men af ren Selvopholdelsesdrift.

Willumsen blir vanskeligere end de Fleste, naar det i sin Tid skal ledes frem "hvor han har det fra". Thi vidt har han vanket og ofte paa gjenvoxede Veie; men for os som har søgt efter hvad Kunst er for noget - hver paa sin Kant - for os samler hans mangfoldige Tankegange sig til en meget mandig og fritstaaende Personlighed.

Welhaven har skrevet et Digt, - han kalder det: "Lokkende Toner" - om en liden Fugl - "den lokker mig bort fra slagen Vei og ind paa de dunkle Gange". Han følger dens Sang - altid længere og dybere ind, "men Fuglesangen lød stedse fjern", han indhenter den aldrig.

Jeg ved ikke noget yndigere Billede paa Kunstnerkaldet, og nævner det her, skjønt Willumsens Fylje ikke er denne beskedne Sangfugl, men har et Vingefang, som kræver store Vidder. Den har ledet ham udover mange Land og

gjennem alle Tidens Kunst, men helst mod de gamle Kulturlande, til Monumenterne med deres knappe Tale - til det eventyrlige Østerland. Der staar en Støtte og Mythen fortæller at den rosenfingrede Morgenrøde fødte en Søn som blev Pharao, og til sin Mors Tris byggede saa han denne Søile - "den klingende Memnon". Men jeg ser alvorlige, langveisfarende Fugle sidde hos, og lytte til Søilens Klang. Blandt dem er ogsaa

Willumsens Fylje, men Klangen er den store Grundakkord, som gaar gennem al Kunst – saalænge Kunsten lever. Den virkelige Kunst eier den, - og det er den som skiller denne fra alt det daarlige. Og den er de "lokkende Toner", det er den som altid drager den alvorlige Kunstner mod Kunstens Kilder, mod Ensomheden og det Oprindelige, - som ogsaa har ledet Willumsen der hvor han nu staar. Den høres ikke af alle, men for dem som har Ører at høre med, lyder den – midt igjennem Verdens Larm.

Gerhard Munthe.

Kunstnerforbunds Fest (Kristiania 23 Oct. 1913)

Kære Willumsen. Der er allerede i de to dage der har
været her i Norge, blevet sagt meget forstandigt og rækket
om den i vor Presse. De er forstandigt bleit forstaaet, og der
er blot et Par Prædikener, som jeg - ikke alene for Deres
- Skyld vil kritiserer. Naturligvis, en De kalte "den radikale". Jævnst De det vel
trækker, De vil jo noget Eget; men det er den den Gennem De
der bygger paa enestaaende Modstridning, til den fleste, i den, Kunde
man ligesom fremføre den som Hovedprædiken. Saa Lange er
ogsaa Ordet Radikal utnyttet, til vi har tænkt paa den fra
en Græppe, en Klump, Mennesker - ikke paa en Enkeltper-
sonlighed, naar det Ords navnes. Men til Trost for De da
ogsaa kalte "den ensomme". Ligesaa lidt som den der vil
noget andet end end andre er radikal - for at være radikal,
er man ensom af Passion, men det er jo lykkelig om fører
med sig, - for en Kunstner, som for en Kærlighedsmand
eller kvindomielist, der tænker paa sig selv. Som vi vil,
der er det Isen som her i Norge har sagt, at "den er stærkest
som er ensom alene". Dette er ganske for oplyst, Kanske
ogsaa mange tænker sig Isen vandrende om vi et Eget
Mirvana - hævder sig vider i Ensamhed sig mindre
som ham vel, - men paa Selskabslivet og i færd. Saa. For
mig er disse to Egenskaber, som sikkert gaa for to
større Ord og mere som to Træpper, nemlig adskilt end
tillige. Skrevet fra forrige Gang. Men om det vil
jo paa at de er godt ment, og der kan de blot være

Som of skinnend $T_{\alpha} - \epsilon_{\alpha} \text{ ver } \text{ sacra}^4$

De har ogsaa hørt Larmen fra det gamle By - slægt

gaar menskene i hver eneste Avis, Lese og Opplydselse.

Wissor een Almanak bloed de Texenische, en een ooga in een skene Evner

Wt is met dequindien gade Veie, - o, en rijk, Veie van hien is et
Wt is met dequindien gade Veie, - o, en rijk, Veie van hien is et

[illegible]

Spisindtægter og udvikler os - trækker gennem at Verdens

of the Permian Period; at Verdun historic, as in the

und ich habe jetzt für die Kunstgeschichte, sowie
insbesondere das für die Kunstgeschichte.

to form at the point where the river enters the lake.

Williamen kan følge sin hede Opværelse inde hos sine andre
— det er i det hele taget i Kunst. Kunstneren som fritstaaende
Eksklusivitet og Kunstneret som Carvers Følelse. Her
ser han Stykket i Kunst. Han har den i det hele taget Skæbne
— som det er i det hele taget, og han har ikke paa sig sin egen Tid
— det er gaaet i Følge. Men er indtaget i Kunstneret Lære og Lighed
— det er det er noget for sig? Men Williamen har det som
er det særlig tydelig. Og det paa sin hede Opværelse. For han
ikke har det i Tanker om det som det er i det hele taget end om
alle de Strømninger, han ser bag sig. Han har alle Tiden
er i sin Tid, og der er det, at hver en Kunstner har at søge
sig og sit. Det er det Williamen gør af at sin Tid —
ikke som Rættigheder, men af den Selvfølelses drift.

Williamen blir vanskeligere end de fleste, naar det i sin Tid
skal lades frem, hvor han har det fra. Thi det har han
— det er det og ofte paa gængske Veie, men det er det som har
sagt om hvad Kunst er for noget paa sin Kunst —
for og samler hans mange forskellige Tanker ang. sig til en
myndig og fritstaaende Personlighed.

Williamen har skrevet et Digt, — han kaldte det:
"Lokkende Toner" — om en lille Fugl — "den lokkede mig
bort fra slagen Vei og ind paa de dunkle Gange". Han
følger den Sang — altid længere og dybere ind, i sin Fugl-
sangen lød stedsom paa, — han indtænker den altid.

Jeg vil ikke noget yndigere Billede paa Kunstnerkaldet, og
næppe det her, skjøn. Williamens Følge ikke er den
beskrivne Sangfugl, men har et Vingefang, som kræver
store Vidder. Den har ladt ham udsøge mange Land og

